

Dues festes majors representatives: Banyoles i Olot

Les festes majors representen el punt àlgid de la vida en comú de qualsevol poble o ciutat. Durant uns dies, activitats de tota mena i per a totes les edats aglutinen el veïnat i atrauen gent de les poblacions veïnes. Ens fixem en dues festes històriques de les nostres comarques: les de Sant Martírià a Banyoles i les del Tura a Olot.

Text > **LUCÍA BENITO** I **SERGI BASSAS**, estudiants de comunicació cultural de la UdG

Sant Martírià (Banyoles), la Mare de Déu del Tura (Olot), Sant Narcís (Girona), Sant Genís (Torroella de Montgrí), Santa Màxima (l'Escala), Santa Margarida (Palafrugell), Sant Eudald (Ripoll)... La majoria de les festes majors de les nostres comarques encara s'identifiquen amb el patró o la patrona de cada localitat. D'altres han tendit a deixar la referència patronal en segon terme, però

es continuen celebrant el cap de setmana més proper al dia del sant o la santa que, durant segles, ha exercit de protector de la vila o ciutat. Tot i això, afirmar que les festes majors continuen sent unes festes eminentment religioses, com havien estat durant molt de temps, seria certament exagerat, però també és innegable que, durant aquests dies de festa en què es procura no deixar ningú al marge, també l'Església fa festa grossa, i és dels pocs dies de l'any en què la missa solemne, acompanyada pel cor parroquial, és prou concorreguda.

Encara que resultin menys evidents, alguns dels actes festius que tenen lloc

durant la majoria de les festes majors conserven també una relació clara amb un substrat cristià. Així, per exemple, al llarg de les darreres dècades han anat proliferant colles de diables que dansen pels carrers en un dels esdeveniments més esperats de les festes majors, el correfoc, que manté viu el missatge de la lluita ancestral entre els dimonis de Llucifer i de sant Miquel arcàngel.

Les Festes del Tura d'Olot

A les primeries de setembre, quan la temporada estiuenca de festes majors ja arriba gairebé al final i s'albira la represa del curs escolar, té lloc una de les

>> 25è aniversari dels Diables de l'Onyar, a Girona, el 29 de març de 2014.

(Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. MANEL LLADÓ ALIU.)

>> El ball de Cavallets, els Gegants i Mulassa, amb motiu de la Festa Major de Sant Feliu de Pallerols, el 1919. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. VALENTÍ FARGNOLI.)

>> *Ballada de gegants, cavallets i capgrossos a la plaça Major d'Olot, durant les Festes del Tura del 2008. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. ANNA PUIG.)*

>> *Ball de l'Hora a les Festes del Tura d'Olot, el 1993. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. JOSEP MARIA JULIÀ.)*

>> *Exhibició de cavalls durant la Fira de Sant Martíria de Banyoles, l'any 1985. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. RICARD CAMÓ CAMPILLO.)*

dates més assenyalades en el calendari de festes majors de les comarques gironines: les del Tura d'Olot. Aquestes festes, que es presenten sota el triple estendard de «gratuïtes, populars i al carrer», tenen l'origen en el primer terç del segle XVII, l'any 1636, tot i que de celebracions menors en honor a la Mare de Déu del Tura, en trobaríem molt abans; com a mínim, a partir del segle XIV. L'any 1997, el Departament de Cultura de la Generalitat va declarar la Festa Major d'Olot festa d'interès nacional, un reconeixement que eleva aquesta celebració a la mateixa categoria patrimonial que la dansa de la Mort de Verges, el ball dels Pabordes de Sant Joan de les Abadesses, o el ball de Cavallets, Gegants i la Mulassa que té lloc durant la Festa Major de Sant Feliu de Pallerols. Les Festes del Tura han estat premiades, també, per l'Associació Professional de Representants, Promotors i Mànegers de Catalunya, els anys 2012 i 2019, amb el reconeixement a la millor programació musical en directe de festa major de Catalunya.

A més dels concerts i de la programació musical, que aconsegueixen concentrar milers de persones, cal destacar actes més tradicionals, com el ball i la cercavila dels gegants, capgrossos i cavallets; les sardanes; el correfoc o el ball del Porc i el Xai, a més d'actes nocturns com la Turinada, que cada any reuneix més gent, sobretot jove. Tot i que podria semblar un acte amb molta història, la realitat és que només fa una trentena d'anys que es porta a terme. El que va començar com una festa de penyes de la ciutat, s'ha acabat convertint en una festa de l'aigua en forma de rua: els participants recorren el nucli antic a partir de les dotze de la nit, acompanyats de xaranga i percussió, mentre els veïns els aboquen aigua des dels balcons. Aquesta rua té el punt final al carrer sagrat de la ciutat, el carrer de Baix del Tura, per dur-hi a terme un dels actes més populars de les festes, el ball de l'Hora.

El correfoc manté viu el missatge de la lluita ancestral entre els dimonis de Lucifer i sant Miquel arcàngel

>> Competició sardanística durant la Fira de Sant Martíria de Banyoles, el 1985. (Foto: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. RICARD CAMÓ CAMPILLO.)

La festa de Sant Martíria de Banyoles

La festa emblemàtica del Pla de l'Estany té els orígens a principis del segle XIV, en la veneració de les relíquies i el cant dels goigs a Sant Martíria, que cau el 24 d'octubre. Per la seva situació en el calendari, en plena tardor, aquesta festa té una personalitat pròpia al marge del circuit de festes majors d'estiu. Però a Banyoles no s'estan de res i, a més de la festa patronal, des de 2006 han donat un impuls important a la «Festa Petita», o Festes d'Agost, que, de petites, en tenen ben poc, i presenten un lluit cartell d'actes i actuacions musicals.

A més de ser-ne la festa patronal, Sant Martíria és sinònim de fira del cavall i de les races autòctones i, alhora, de festa de la sardana. El tècnic de l'Ajuntament de Banyoles, Xavi Casadevall, explica que la festa major ha evolucionat molt i que actualment és molt popular, participativa i inclusiva. Aquest canvi el va propiciar especialment la creació de la Comissió de la Festa Major de Banyoles, l'any 2017, i la col·laboració de totes les entitats culturals i cíviques, així com de desenes de ciutadans a títol individual. D'aquesta manera s'han pogut recuperar antigues tradicions com la tronada, les dianes, l'envelat de festa major o el ball de Passada, i s'han creat activitats noves com les tabaleres, l'activitat familiar «Tomata i Xocolata», o el vermut sonor.

A Banyoles, la festa major gira entorn de dos eixos: d'una banda, les jornades competitives de música de cobla i de sardanes i, de l'altra, la programació musical de les barraques. Casadevall explica que sense la participació de les associacions i entitats, la celebració no seria possible, encara que sigui l'Ajuntament de Banyoles qui fa front a les despeses que genera la festa i el tècnic de festes sigui qui la coordini. Casadevall es mostra especialment satisfet de la implicació i la participació en les festes, que «és molt gran i heterogènia», i de persones de totes les edats, cadascú

en les activitats que li interessin més. D'aquesta manera, especialment d'ençà del 2017, els joves s'han involucrat molt directament en l'organització i la gestió de les barraques, mentre que la gent gran es manté més interessada en els actes de cultura popular i tradicional. Els responsables municipals estan orgullosos del gir que la festa va fer fa sis anys, i el seu objectiu de futur és mantenir i millorar aquest nou model, que permet la coparticipació de l'Ajuntament i la ciutadania i que és la millor garantia que la festa sigui realment popular i participada.

>> Concert de Mushkaa durant les Festes d'Agost de Banyoles, a la plaça Major, aquest estiu passat. (Foto: SERGI BASSAS.)